

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545*

เลปกร โก่อ้เครือ**

บทนำ

ด้วยสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบันจัดได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤต ประเทศไทยได้เคยมีกระบวนการในการบำบัดผู้ติดยาและลงโทษอย่างเด็ดขาดกับพวกที่นำยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทยและจำหน่ายยาเสพติด ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาวิกฤตที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ต่อมาปีพุทธศักราช 2545 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาคาพรระบาดของยาเสพติด โดยใช้หลักป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด จากนโยบายดังกล่าวถือว่าผู้เสพยาผิดใช้อาชญากรรม จึงต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างทั่วถึง จึงมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการในการปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่เป็นปัญหาขัดข้องของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพนั้น ได้จัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 22 การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฝึกอาชีพ ทำงานบริการสังคม หรือให้ดำเนินการอื่นใดตามความเหมาะสมเพื่อให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตโดยห่างไกลจากยาเสพติด เมื่อคณะอนุกรรมการมีคำวินิจฉัยให้เข้ารับการฟื้นฟูแบบควบคุมตัวจะต้องถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู ตามสถานที่ต่างๆ ตามแผนการฟื้นฟูตามคำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการฯ การบำบัดฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ ก็ยังคงมีปัญหาทั้งสถานที่ฟื้นฟูไม่เพียงพอขาดผู้ชำนาญในการบำบัดและกฎหมายเองก็มีจุดบกพร่องอีกหลายประการจึงก่อให้เกิดปัญหาดังต่อไปนี้

* เรียบเรียงจากสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2558.

** นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ติดยาเสพติด

ด้วยยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งระดับชาติเพราะยาเสพติดทำลายทุกอย่างในชีวิตของผู้ที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ยาเสพติด การป้องกันแก้ไขผู้ติดยาเสพติดจึงเริ่มตั้งแต่บุคคลในครอบครัว อย่าคิดว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นเพียงผู้ป่วยเมื่อบำบัดฟื้นฟูก็หายจากการติดยาเสพติดและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมตามปกติเพราะผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ไม่ได้คิดเช่นนั้น เมื่อตำรวจจับกุมดำเนินคดีผู้เสพยาเสพติดได้ตั้งที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นต้องนำตัวไปยื่นคำร้องต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งให้ตรวจพิสูจน์ตามมาตรา 19 โดยต้องนำตัวผู้เสพไปกักขังไว้ยังสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ประจำจังหวัดต่าง ๆ แต่สถานที่ควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์นี้ กรมคุมประพฤติยังคงใช้สถานที่ของเรือนจำเป็นสถานที่เพื่อควบคุมตัว โดยการควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 นั้น มีอำนาจการตรวจพิสูจน์ให้กระทำให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับตัวผู้นั้นไว้ในสถานที่ที่ตรวจพิสูจน์ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวัน พนักงานคุมประพฤติทำการตรวจพิสูจน์แล้วว่าผู้เสพยาเสพติดที่มีสิทธิเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์มีสิทธิเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและไม่ใช่ผู้ต้องห้ามตามมาตรา 19 แล้วนั้น และต้องจัดทำแผนการฟื้นฟูฯ ในกรณีที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด ให้จัดทำมีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามมาตรา 22 และให้แจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งชะลอการฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 33 กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าผู้ต้องหาซึ่งได้รับแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งไม่มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไปและแจ้งผลให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทราบ

สำหรับกรณีมีสิทธิเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้จัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 22 การจัดทำแผนนั้นให้กำหนดสถานที่และวิธีการสำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 23 ต่อมาจะเป็นการกำหนดระยะเวลาในการเข้ารับการฟื้นฟูฯ ตามมาตรา 25 โดยกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนนับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ถ้าผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพิจารณาขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไปอีกได้ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะพิจารณาลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่การ

ขยายและการลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะกระทำกี่ครั้งก็ได้ การขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดนั้นครั้งหนึ่งต้องไม่เกินหกเดือน และรวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินสามปี นับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ต่อมาเมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบถ้วนตามที่กำหนดในแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา 19 และให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป แล้วแจ้งผลให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการซึ่งยังดำเนินคดีอยู่ทราบ ตามมาตรา 33 วรรคหนึ่ง จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องการกำหนดของกฎหมายในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเข้ารับการฟื้นฟูฯ จนครบถ้วนแล้ว หลักกฎหมายในมาตราดังกล่าวถือได้ว่าเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญเรื่องหนึ่งในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 กฎหมายกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจหรือผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพ พ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา 19 และในทางปฏิบัติของกรมคุมประพฤติซึ่งเป็นหน่วยงานที่บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูฯ ได้มีหลักการในการปฏิบัติและแจ้งเป็นหนังสือให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการกับผู้ติดยาเสพติดและเข้ารับการฟื้นฟูฯ ผ่านการฟื้นฟูฯ ไว้ตามหนังสือเวียนของกรมคุมประพฤติที่ ยธ 0304/ว34 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2546 เรื่องให้ดำเนินการแจ้งรายชื่อผู้ต้องหาที่พ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เพื่อใช้กับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการฟื้นฟูฯ จนครบถ้วนตามที่กำหนดในแผนการฟื้นฟูฯ และผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจซึ่งคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่มีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปแล้ว แจ้งต่อกองทะเบียนประวัติอาชญากรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้จำหน่ายแผนพิมพ์ลายนิ้วมือและประวัติผู้ต้องหา โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา เมื่อเสพยาเสพติดเข้าไปแล้วพวกนี้จะไม่รู้จักคำว่าพอต้องหายามาเสพยาเรื่อยๆเมื่อไม่มีเงินที่จะซื้อยามาเสพก็ต้องออกไปลักทรัพย์ ปล้น จี้ เป็นปัญหามาจากยาเสพติดหรือแม้กระทั่งปัญหาในการข่มขืนกระทำชำเราที่มาจากยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นรุนแรงเป็นอย่างมากเพราะมีผลมาจากการเสพยาเสพติดและปัญญายสำคัญที่จะทำให้ปัญหายาเสพติดลดน้อยลงเราต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือผู้ที่เสพยาเสพติด ว่ากฎหมายที่บังคับใช้อยู่มีผลมากน้อยเพียงใดเพราะเป็นเครื่องมือที่จะจัดการกับปัญหาดังกล่าวโดยจะพิจารณาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ก่อนมีพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 นั้น เมื่อมีผู้เสพยาเสพติดเจ้าพนักงานตำรวจเมื่อจับตัวผู้ต้องหาได้แล้วนั้นต้องนำตัวส่งต่อพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีตามกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 หรือพระราชกำหนดป้องกันการสสารระเหย พ.ศ. 2533 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อศาล ถ้าบุคคลได้เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแล้วส่วนใหญ่ศาลจะพิพากษา

ลงโทษจำคุกเพราะไม่ต้องตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ศาลจะมีคำพิพากษาการลงโทษได้ทำให้ผู้ที่เสพยาเสพติดต้องถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำเป็นจำนวนมากจนเกิดปัญหาหนักโทษหนัก และยังทำให้ผู้ที่เสพยาเสพติดที่ถูกจำคุกนั้นได้เข้าไปอยู่ในเรือนจำไปรู้จักผู้จำหน่ายรายใหญ่เกิดกระบวนการและเครือข่ายจำหน่ายยาเสพติดเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกมาก็เป็นปัญหาของสังคมที่ยังทำให้ผู้ที่ต้องโทษจำคุกหรือแม้แต่ผู้ที่ศาลพิพากษาปล่อยอาญาก็ตามบุคคลเหล่านี้จะมีประวัติอาชญากรติดตัวไปตลอดทั้งชีวิตแม้จะเป็นการผิดพลาดเล็กน้อยๆเพียงครั้งเดียว เมื่อพิจารณาถึงการเสพยาเสพติดแล้วมีทั้งผู้เสพยาเสพติดที่ตั้งใจที่จะเสพหรือเสพเป็นประจำหรือผู้ที่เพิ่งเริ่มเสพ หรือพวกที่เสพยาเสพติดโดยที่ไม่รู้ตัวเสพเพราะโดนหลอกมีหลายเหตุแห่งการเสพ การแยกประเภทผู้เสพยาเสพติดออกจากอาชญากรก็เป็นผลดีอย่างหนึ่งกับพวกที่เสพโดยไม่รู้ตัวหรือเพิ่งเริ่มเสพแต่ก็ยังคงมีผลเสียบางประการ บางคนรู้ว่าผู้เสพยาเสพติดคือผู้ป่วยเมื่อถูกจับกุมดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 พนักงานอัยการจะส่งตัวผู้ต้องหาไปพร้อมคำร้องขอตรวจพิสูจน์และชลอฟ้องในคดีเสพดังกล่าวไว้ก่อน ถ้าผู้เสพยาเสพติดฟื้นฟูครบก็มีสิทธิที่จะได้รับการจำหน่ายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือออกจากกองทะเบียนประวัติอาชญากร ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการฟื้นฟูฯ จนครบถ้วนตามแผนการฟื้นฟูที่กำหนดแล้ว ตามหลักกฎหมายให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา 19 และให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป ตามหลักกฎหมายมาตรา 33 วรรคหนึ่ง เมื่อนั้นพ้นจากความผิดก็ต้องถูกดำเนินคดีทั้งที่ความเป็นจริงแล้วการที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ครบถ้วนตามแผนการฟื้นฟูฯ ก็ไม่ได้ทำให้ผู้เสพหรือติดยาเสพติดเลิกเสพยาเสพติดได้ เมื่อได้รับการปล่อยตัวก็กลับไปในสถานที่ ชุมชน สังคม เพื่อนกลุ่มเดิมปัจจัยเหล่านี้จึงไม่สามารถที่จะทำให้ผู้พ้นการฟื้นฟูฯ เลิกข้องเกี่ยวกับยาเสพติดได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นมุ่งเน้นที่จะบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดให้หายขาดจากการติดยาเสพติด จนไม่มองถึงปัญหาซึ่งไม่ได้มีการกำหนดจำนวนครั้งที่จะกลับเข้ามาบำบัดเมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ พ้นการฟื้นฟูฯ แล้ว ซึ่งหลักดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าไม่เป็นการดีต่อสังคมมากเท่าใดนักเนื่องจากการที่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการฟื้นฟูฯ จนพ้นการฟื้นฟูฯ แล้ว กลับไม่มีกำหนดสิทธิที่จะเข้ารับการฟื้นฟูฯ เป็นเป็นจำนวนครั้งเมื่อบุคคลนั้นเคยเข้ารับการฟื้นฟูฯ มาก่อนในหลักกฎหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา 19 ทั้งที่ส่วนมากเมื่อบุคคลดังกล่าวได้รับการปล่อยตัวจะกลับมาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก ทำให้ผู้เสพยาเสพติดจะเกิดความไม่เกรงกลัวในการใช้ยาเสพติด เพราะจะคิดว่า หากโดนจับได้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เมื่อพ้นการฟื้นฟูฯ ก็ออกมาเสพอีก ซึ่งผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในความเป็นจริงซึ่งผู้เขียนก็เป็นผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มีคดีที่บุคคลเหล่านี้เข้ารับการฟื้นฟูฯ หลายครั้งบางคนเคยเข้ารับการฟื้นฟูฯ สิบล้อมก็ยังไม่เลิกข้องเกี่ยวกับยาเสพติดโดนจับเข้ารับการฟื้นฟูฯ ครบรอบประวัติแบบนี้เรื่อยๆ กฎหมายที่บังคับใช้ในอดีตรุนแรงและน่ากลัวจึงทำให้ผู้ที่เสพหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีน้อยแต่กฎหมายที่บังคับใช้ใน

ปัจจุบันหากผู้ใดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดนจับก็ครั้งก็ได้ถ้าพื้นที่ฟูๆครบกก็ไม่สามารถดำเนินคดีได้ก่อให้เกิดความไม่ศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ทำให้ผู้เสพยาเสพติดกลับไปเสพยาซ้ำๆ และบุคคลเหล่านี้ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ไม่มีการกำหนดถึงจำนวนครั้งที่มิสิทธิ์ที่จะเข้ารับการฟื้นฟูตามกฎหมายแล้ว จึงทำให้ไม่สามารถเลิกข้องเกี่ยวกับยาเสพติดได้ดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ทำให้บุคคลเหล่านี้ก็ตกมาเป็นปัญหาของครอบครัว ชุมชน และสังคม

จึงเห็นควรว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งให้มีการแก้ไข มาตรา 19 วรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดจำนวนครั้งที่จะมีสิทธิ์เข้ารับการฟื้นฟูตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ให้ชัดเจนน่าจะเป็นป้องกันและทำให้ผู้เสพยาหรือติดยาเสพติดเกรงกลัวต่อกฎหมายไม่กล้ากระทำความผิดอีกจากกฎหมายและวิธีปฏิบัติที่ดีต่อผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติดนั้นผู้เขียนเห็นว่าจะเป็นการเสมือนเป็นการยุยงให้มีผู้เสพยาเสพติดมากขึ้นเพราะไม่มีการลงโทษทางกฎหมายเมื่อบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นจำนวนหลายครั้งหรือเคยเข้ารับการฟื้นฟูในโปรแกรมสูงสุดมาแล้ว เพราะการลงโทษอาจเป็นการป้องกันสังคมอีกทางหนึ่ง ซึ่ง ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เป็นผู้นำทฤษฎีการลงโทษแบบเชิงอรรถประโยชน์ ไว้ว่า คนเรากระทำความผิดโดยเจตนา และก่อนจะลงมือกระทำก็ได้พิจารณาใคร่ครวญแล้วจึงลงมือกระทำ เพราะฉะนั้นรัฐจึงควรบัญญัติความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นอย่างชัดเจน เมื่อมีกฎหมายบัญญัติชัดเจนอย่างนั้นแล้ว ผู้ที่ฝ่าฝืนย่อมจะถูกลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้การลงโทษจะต้องทำอย่างรวดเร็ว แน่นนอน เสมอภาคกันและรุนแรงตามโทษที่กำหนดไว้ การลงโทษดังกล่าวย่อมจะมีประโยชน์ต่อสังคมในด้านการลดอาชญากรรมและส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพกฎหมาย ประกอบกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของซีซาร์ ลอมโบโซ กล่าวไว้ว่าควรมองที่ตัวผู้กระทำความผิดเพื่อจะค้นหาสาเหตุโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ว่า เพราะเหตุใดจึงกระทำความผิดกฎหมาย และวัตถุประสงค์ของการลงโทษก็เพื่อการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน ซีซาร์ เบ็คคาเรีย กล่าวว่า การลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้ก็เพื่อจะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบและเกรงกลัวจนไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป อีกประการหนึ่งก็เพื่อเป็นการเตือนมิให้คนอื่น ๆ ทำตามอย่างผู้กระทำความผิดเพราะจะถูกลงโทษเช่นเดียวกัน

2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดการปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพไม่ครบถ้วน

ปัจจุบันผู้ติดยาเสพติดเมื่อถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดีในข้อหาเสพยาเสพติดแล้วนั้นพนักงานสอบสวน ต้องส่งตัวผู้ต้องหาต่อศาลภายในกำหนดระยะเวลาเพื่อให้ศาลมีคำสั่งตรวจพิสูจน์ โดยผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับกุมดำเนินคดีจะถูกควบคุมตัวไว้ยังสถานที่ควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์ซึ่งกรมคุมประพฤติจะใช้สถานที่ของกรมราชทัณฑ์หรือเรือนจำเป็นสถานที่ควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์ และมีเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์เป็นผู้ดูแลระหว่างถูกควบคุมตัว ต่อมาจะเป็นหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติที่จะต้องดำเนินการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดให้แล้วเสร็จ

ภายในกำหนดระยะเวลาและในกรณีที่คณะอนุกรรมการฯ วินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด ต้องจัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบ และพนักงานอัยการจะมีคำสั่งชะลอการฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 33 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าพนักงานสอบสวนไม่ได้รับการแจ้งผลการฟื้นฟูฯ ตามมาตรา 33 พนักงานสอบสวนจะทำอะไรกับคดีที่สอบสวนอยู่ไม่ได้เลย ซึ่งกรณีที่เป็นปัญหาตามหลักกฎหมายตามมาตรา 33 วรรคสอง จะเป็นปัญหาอยู่มากทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติ

กรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯ ไม่ครบถ้วน กระบวนการหลังจากที่พนักงานคุมประพฤติทำการตรวจพิสูจน์เสร็จแล้วนั้น คณะอนุกรรมการจะพิจารณาแผนการฟื้นฟูฯ โดยพิจารณาเกี่ยวกับประวัติ ภูมิหลังทางสังคม พฤติกรรมการกระทำ ความผิดและสภาพแวดล้อมที่พ่วงของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ และกำหนดเป็นแผนการฟื้นฟูฯ และการรับทราบแผนการฟื้นฟูฯ หลังจากทีคณะอนุกรรมการฯ มีคำวินิจฉัยนั้น มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น ในกรณีที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ได้รับการปล่อยชั่วคราวพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือนัดให้มารับทราบคำวินิจฉัย โดยในวันรับทราบคำวินิจฉัยเมื่อผู้ประกันตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์มาทำสัญญาประกันก็ยอมสิ้นสุดลงผู้ประกันสามารถยื่นคำร้องขอเอาเงินประกันคืนได้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งคำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการฯ ให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ทราบ ว่าบุคคลใดเข้ารับการฟื้นฟูฯ แบบใด เมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ รับทราบคำวินิจฉัยเป็นอันเริ่มนับระยะเวลาแห่งการฟื้นฟูฯ หรือในกรณีที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไม่ยื่นขอปล่อยชั่วคราวพนักงานคุมประพฤติจะเข้าไปแจ้งคำวินิจฉัยยังสถานที่ควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์ ถ้าบุคคลใดคณะอนุกรรมการฯ มีคำวินิจฉัยให้เข้ารับการฟื้นฟูฯ แบบไม่ควบคุมตัวในโปรแกรมผู้ป่วยนอกก็จะนัดไปรับหนังสือเพื่อส่งตัวเข้าฟื้นฟูฯ ยังสถานพยาบาลหรือศูนย์สาธารณสุขใกล้บ้าน บุคคลใดเข้ารับการฟื้นฟูฯ ในโปรแกรมของสำนักงานคุมประพฤติ พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกสมุดนัดให้มารายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติตามที่อยู่ปัจจุบันของผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ หรือในกรณีที่คณะอนุกรรมการฯ มีคำวินิจฉัยให้เข้ารับการฟื้นฟูฯ แบบควบคุมตัวพนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งคำวินิจฉัยให้ทราบและพาตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไปส่ง ณ ศูนย์ฟื้นฟูฯ ตามคำวินิจฉัย และการที่คณะอนุกรรมการฯ จะมีคำวินิจฉัยให้เข้ารับการฟื้นฟูฯ แบบควบคุมตัวก็มีข้อจำกัดมาก เช่น สถานที่ฟื้นฟูฯ ไม่เพียงพอ เมื่อไม่มีสถานที่ฟื้นฟูฯ แบบควบคุมตัวมากพอกับจำนวนผู้เสพยาเสพติดแล้วนั้น ส่วนใหญ่คณะอนุกรรมการฯ ก็จะมีคำวินิจฉัยให้เข้ารับการฟื้นฟูฯ แบบไม่ควบคุมตัวในโปรแกรมผู้ป่วยนอก อย่างไรก็ตามโปรแกรมผู้ป่วยนอกก็ต้องส่งไปเข้ารับการฟื้นฟูฯ ณ ศูนย์บริการสาธารณสุขใกล้บ้านของผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ และการฟื้นฟูฯ แบบผู้ป่วยนอกกรมคุมประพฤติต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่าสองพันบาทต่อรายทำให้มีข้อจำกัดด้านงบประมาณเมื่อ มีผู้เสพมากเกินไปงบประมาณคณะอนุกรรมการฯ ก็จะมีคำวินิจฉัยให้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ในโปรแกรมของสำนักงานคุม

ประพตติเพราะเป็นการฟื้นฟูฯโดยให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพตติการอบรมก็จะมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และจะมีปัญหาคือคณะอนุกรรมการไม่ได้วินิจฉัยตามข้อเท็จจริง ส่วนใหญ่แล้วบางรายเคยมีประวัติหลายครั้ง หรือเข้ารับการฟื้นฟูฯมาแล้วหลายครั้งหรือบางรายอาจเคยเข้ารับการฟื้นฟูฯแบบควบคุมตัวเข้มงวดมาแล้วด้วย ถ้าสถานที่ไม่พอก็ได้เข้ารับการฟื้นฟูฯแบบไม่ควบคุมตัว หรือผู้เสพยาเสพติดบางรายรู้ดีเรื่องข้อจำกัดในการบำบัดฟื้นฟูฯแบบควบคุมตัว เช่น กรณีเป็นโรคติดต่อร้ายแรง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟูฯแบบควบคุมตัว โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง โรควัณโรค โรคลมชัก ฯ บุคคลพวกนี้ก็จะได้รับการปล่อยตัวและเข้ารับการฟื้นฟูฯแบบไม่ควบคุมตัว

กรณีที่เป็นปัญหาตามหลักกฎหมายมาตรา 33 วรรคสอง ในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแม้จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบกำหนดเวลาตามมาตรา 25 แล้ว แต่ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรายงานความเห็นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินคดีผู้ต้องหาต่อไป จากหลักกฎหมายก็คงบัญญัติไว้แต่เพียงผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูฯที่เข้ารับการฟื้นฟูฯครบถ้วน ทำให้สำหรับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯไม่ครบนั้นก็ไม่มีกฎหมายกำหนดที่จะให้ส่งคืนพนักงานสอบสวนเพื่อนำตัวไปดำเนินคดีได้นั้น

กรณีที่ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการฟื้นฟูฯแบบไม่ควบคุมตัวในโปรแกรมของสำนักงานคุมประพตติแล้วปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯไม่ครบถ้วน โดยมารายงานตัวเพียงครั้งหรือสองครั้งปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯไม่ครบ กรณีนี้ถือว่าเป็นผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯแบบไม่ควบคุมตัวตามมาตรา มาตรา 23 (3) เมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯปฏิบัติตามเงื่อนไข ไม่มารายงานตัวหรือรายงานตัวไม่ครบ ถือว่าผู้ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนระเบียบ เงื่อนไข หรือข้อบังคับ ต้องดำเนินการติดตามจับกุมตามมาตรา 31 ก่อน ซึ่งต่างกับกรณีเข้ารับการฟื้นฟูฯแบบควบคุมตัว เพราะต้องถูกควบคุมตัวในลักษณะเดียวกับถูกคุมขังให้ถือว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้วแต่กรณี เป็นผู้ถูกคุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา ถ้าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้นั้นหลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีออกนอกเขตศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวผู้นั้น ถือว่าผู้นั้นหนีการคุมขังตามมาตรา 190 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและพนักงานเจ้าหน้าที่ แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบทันที ในกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกติดตามจับกุมผู้นั้นได้ด้วย ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 28 ประกอบกับมาตรา 29 ดังนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตามจับกุมตัวกลับมาเพื่อการบำบัดฟื้นฟูฯและให้คณะอนุกรรมการฯมีการปรับแผนการฟื้นฟูฯให้เหมาะสม ซึ่งจะต่างกับการฟื้นฟูฯในโปรแกรมของสำนักงานคุมประพตติ โดยโปรแกรมสำนักงานคุมประพตติ ผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูฯนั้นจะไม่ถูกควบคุมตัวและได้รับการปล่อยตัวกลับไปบ้านโดยพนักงานคุมประพตติจะกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯมารายงานตัวต่อพนักงานคุม

ประพุดเดือนละ 1 ครั้ง และทุกครั้งที่มารายงานตัวพนักงานคุมประพุดจะทำการตรวจปัสสาวะว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูยังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่หรือไม่และจัดการอบรมตามโปรแกรมพื้นฐานในการบำบัด เช่น ใช้หลักจิตวิทยาในการสอนให้เห็นถึงโทษภัยของยาเสพติด หรือเมื่อเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะมีปัญหาใดตามมาและวิธีเลิกเสพยาเสพติด โดยทุกครั้งที่มารายงานตัวพนักงานคุมประพุดจะใช้เวลาในการอบรมหรือทำกิจกรรมประมาณครึ่งวัน ถ้าบุคคลใดมาตามกำหนดที่พนักงานคุมประพุดกำหนดไว้ครบก็ถือว่าผ่านการฟื้นฟู แต่ถ้ามาไม่ครบหรือขาดหายไปเพราะยังคงกลับไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ถือว่าบุคคลนั้นปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูไม่ครบ

การพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาส่งตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ คืนให้พนักงานสอบสวนต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายและระเบียบซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการการฟื้นฟูฯ แบบไม่ควบคุมตัวควรกำหนดให้เมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพุดเป็นการหลบหนีจากที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 ด้วย ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 มาตรา 29 วางหลักว่า ในระหว่างการตรวจพิสูจน์หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ถ้าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดหลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีออกนอกเขตศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวผู้นั้น ให้ถือว่าผู้นั้นหนีการคุมขังตามมาตรา 190 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบทันที ในกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกติดตามจับกุมผู้นั้นได้ด้วย และในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ผู้ที่มีสิทธิจะเข้ารับการฟื้นฟูฯ ได้นั้นต้องเป็นผู้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ตามมาตรา 19 จากการทำผู้ต้องหาตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ถูกจับกุมตัวและควบคุมไว้ยังสถานที่ควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์นั้น หากเปรียบกับการกระทำความผิดทางอาญาแล้ว จะคำนึงถึงเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเสรีภาพในการที่จะไม่ขังผู้ต้องหานั้นนานเกินสมควร การควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์นั้นคณะอนุกรรมการมีอำนาจควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดให้เสร็จภายใน 15 วัน ถ้ามีเหตุจำเป็นขยายได้อีก 30 วัน ตามมาตรา 21 วรรคสอง ดังนั้นจึงกักขังผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไว้ได้ตามความจำเป็นเท่านั้น ส่งผลให้มีการขอลปล่อยตัวชั่วคราว

เมื่อได้รับการปล่อยชั่วคราวไปแล้วก็ไม่มาเข้ารับการฟื้นฟูตามกำหนดนัด ทั้งการบังคับตามสัญญาประกันของสำนักงานคุมประพฤติจะบังคับตามสัญญาประกันได้เพียงยึดเงินประกันเท่านั้น ไม่มีบทกฎหมายกำหนดโทษเมื่อผู้ประกันไม่สามารถนำส่งตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ได้ ซึ่งในความเป็นจริงเงินที่ประกันก็ไม่มากนัก และถึงแม้ว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์บางรายจะไม่ได้ร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวก็ตามบางรายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์แล้วนั้น คณะอนุกรรมการฯ จะต้องปล่อยตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไม่มีอำนาจในการควบคุมตัวและกำหนดนัดผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์มารับทราบแผนการฟื้นฟูฯ เกิดความเกรงกลัวเลยไม่มาฟังแผนการฟื้นฟูฯ และผู้ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวคิดว่าเงินประกันที่ตนเสียไปตนหาใหม่ได้มากกว่า ทั้งเมื่อไม่ปฏิบัติตามแผนผู้ประกันก็ไม่ต้องกลัวความผิดหรือต้องรับโทษ การที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวจึงเป็นหนึ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่มาเข้ารับการฟื้นฟูฯ และเมื่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไม่มาเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 33 วรรคสองนั้น คณะอนุกรรมการฟื้นฟูตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ก็ จะไม่สามารถพิจารณาแผนการฟื้นฟูฯ ว่าผลการฟื้นฟูฯ ไม่เป็นที่พอใจ และรายงานความเห็นไปยัง พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้ดำเนินคดีได้ และการที่จะปิดสำนวนคดีฟื้นฟูฯ ของผู้เสพหรือติดยาเสพติดได้เมื่อ ตาย พ้นการฟื้นฟูฯ หรือไม่พ้นการฟื้นฟูฯ แต่กฎหมายตามมาตรา 33 ไม่มีบัญญัติในกรณีที่ผู้เสพหรือติดยาเสพติดไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ เมื่อผู้เสพยาเสพติดไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ คุมประพฤติยังไม่มีแนวทางที่จะปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้ทำให้ผู้ที่เสพยาเสพติดเมื่อไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่มีกฎหมายเอาผิดได้ ก็กลับมาเสพยาเสพติดเช่นเดิมเกิดปัญหาทั้งการปฏิบัติงานของพนักงาน คุมประพฤติและพนักงานสอบสวน โดยเฉพาะเป็นปัญหาที่ใหญ่ยิ่งในสังคมเพราะถ้ากฎหมายเองยังทำ อะไรกับผู้เสพยาเสพติดไม่ได้ปัญหาในสังคมทั้ง ปัญหาการลักทรัพย์ จี้ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ข่มขืนและ อื่น ๆ จากหลักกฎหมายมาตรา 33 วรรคสอง ใช้คำว่า “ในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดแม้จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบกำหนดเวลาตามมาตรา 25 แล้ว แต่ ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ” จะเห็นได้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้แต่ผู้เข้ารับ การฟื้นฟูฯ สำหรับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่มีกฎหมายมาตราใดกำหนดไว้ที่จะทำการใดหรือจะ ลงโทษได้ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นถึงหลักการปล่อยตัวชั่วคราวและเกิดปัญหาตามมาก็คือเมื่อผู้ที่ได้รับการ ปล่อยตัวไม่กลับเข้ามารับการฟื้นฟูฯ โดยปัจจัยหลักแล้วผู้เสพยาเสพติดได้รับการปล่อยตัวจะกลับไป เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเมื่อถึงกำหนดนัดมาฟังแผนการฟื้นฟูฯ ก็ไม่มาตามกำหนดนัดทำให้เป็นผู้ที่ ยังไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ เพราะการฟื้นฟูฯ จะเริ่มนับระยะเวลาแห่งการฟื้นฟูฯ เมื่อผู้เข้ารับการตรวจ พิสูจน์รับทราบแผนการฟื้นฟูฯ แล้วเท่านั้นฉะนั้นการปล่อยตัวชั่วคราวจึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ไม่ สามารถดำเนินคดีได้

จากหลักกฎหมาย ในมาตรา 29 กำหนดถึงกรณีผู้ที่หลบหนีจากการควบคุมตัว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นตามกฎหมายใน มาตรา 33 วรรคสองส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับกรณีไม่ควบคุมตัวซึ่งเมื่อไม่มีการควบคุมตัวก็ไม่สามารถส่งคืนพนักงานสอบสวนและถือว่าผู้นั้นหลบหนีจากที่คุมขัง ตามมาตรา 190 และในมาตรา 29 ก็ยังกำหนดให้ในกรณีที่หลบหนีและจะถูกดำเนินคดีนั้น ต้องด้วยมาตรา 29 วรรคสามยังกำหนดว่า ในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งเมื่อผู้เสพยาเสพติดไม่มารายงานตัวหรือหลบหนีหนึ่งคนก็ยังคงต้องนำตัวกลับเข้ามาเปรียบเทียบปรับและให้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ซึ่งหลักกฎหมายตรา 29 วรรคสองไม่ควรมีเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูฯ

ซึ่งที่เป็นปัญหาของกฎหมายคือไม่สามารถดำเนินคดีกับบุคคลเหล่านี้ได้ก็จะมีทางออกของการที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯไม่ครบ ทำให้ช่องว่างทางกฎหมายหรือทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ไม่สามารถจับตัวกลับเข้ารับการฟื้นฟูฯได้ก็ยังไม่มีความพิจารณาผลการฟื้นฟูฯ และส่งตัวคืนพนักงานสอบสวนได้ทำให้ปริมาณคดีของทั้งพนักงานสอบสวนและพนักงานคุมประพฤติ ยังคงค้างค้ำตามลำดับทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายหมดไปเมื่อไม่สามารถทำอะไรกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯที่ไม่ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯได้ คงแต่จำหน่ายคดีออกชั่วคราว และการจำหน่ายคดีชั่วคราวของคณะอนุกรรมการก็ไม่มีบทลงโทษทางกฎหมายแต่อย่างใดทั้งไม่มีกฎหมายใดบัญญัติหรือมีผลทางกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้ลงโทษกับผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯได้ ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาเสพยาเสพติดก็จะไม่มีวันหมดไปจากสังคมไทย

3. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นของผู้ติดยาเสพติด

ปัญหาเสพยาเสพติดถ้าพิจารณาแล้วก็เป็นปัญหาของสังคม เนื่องจากยาเสพติดนั้นหาซื้อได้ไม่ยากและระบาดไปทุกชนชั้นในสังคมและในชุมชนเกือบทุกชุมชนก็มีปัญหาเสพยาเสพติด การดำเนินการหรือหาวิธีแก้ไขปัญหายาเสพติดก็ควรเริ่มต้นที่ตัวผู้เสพยาเสพติดเป็นสำคัญ โดยรัฐบาลทุกรัฐบาลได้พยายามที่จะหาวิธีการแก้ไขแต่ก็ยังไม่วันหมดไปจากสังคมไทย และเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน จัดตั้งสถานที่บำบัดผู้ติดยาเสพติดควบคู่ไปกับการปราบปรามและป้องกัน โดยใช้หลัก “การป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด” จากนโยบายดังกล่าวจึงถือว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากรจึงต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูฯอย่างทั่วถึง ต่อมาในวันที่ 1 ตุลาคม 2545 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 โดยกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบำบัดผู้เสพยาเสพติดซึ่งในพระราชบัญญัติฟื้นฟูฯดังกล่าวก็กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 19 ของผู้ที่มีสิทธิที่จะได้เข้ารับการฟื้นฟูฯ โดยวางหลักว่า ผู้ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะชนิด

ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดี ในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของ ศาล ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง (สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่) หรือยี่สิบสี่ชั่วโมง (สำหรับเด็ก) นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหานั้นมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติด และพิจารณาให้เข้ารับการฟื้นฟู โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา

เมื่อพิจารณาเหตุที่ดังกล่าวเป็นเพียงความผิดลหุโทษควรที่จะมีสิทธิเข้ารับการฟื้นฟู ต่อมาเป็นการกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่ง การกระทำโดยประมาทหรือกระทำโดยไม่มีเจตนาเมื่อเทียบกับความผิดอื่นแล้วถ้าผู้กระทำผิดโดย ประมาทเสพยาเสพติดก็ควรจะมีสิทธิเข้ารับการฟื้นฟูตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงเป็นการ บัญญัติจำกัดสิทธิของผู้ติดยาเสพติดที่จะมีสิทธิที่จะได้เข้ารับการฟื้นฟู คดีในความผิดลหุโทษเมื่อ เทียบกับคดี เสพมีไว้ครอบครอง เสพครอบครองเพื่อจำหน่าย เสพและจำหน่ายยาเสพติด ความผิด ดังกล่าวมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป แต่ในคดีความผิดลหุโทษเป็นคดีที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน และยังไม่เป็นธรรมต่อผู้ติดยาเสพติดที่สมควรได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่าง แท้จริง ซึ่งบัญญัติให้พนักงานอัยการมีคำสั่งชะลอฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับการแจ้งผลการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 33 เมื่อ ผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีอาญาต่อไป จึงเป็นผลทำให้ผู้ต้องหาหรือผู้ติดยาเสพติด ซึ่งกฎหมายถือว่าเป็น ผู้ป่วย มิใช่อาชญากร ได้รับการลงโทษทางอาญา ซึ่งผู้ต้องหานั้นต้องกลายเป็นอาชญากร นอกจากนี้ ผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้ติดยาเสพติดและกฎหมายถือว่าเป็นผู้ป่วยเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรจากผู้ต้องโทษ อื่นที่เป็นอาชญากรร้ายแรงและมีประวัติอาชญากรติดตัว เมื่อกลับคืนสู่สังคมก็ถูกตราหน้าว่าเป็น อาชญากร ทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมเดิมของตนเองได้ แต่ในทางกลับกัน หากผู้ต้องหานั้น ได้รับสิทธิเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและไม่ถูกดำเนินคดีอาญาใน ระหว่างการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เมื่อผู้ติดยาเสพติดได้รับการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบถ้วนตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และผลการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจแล้ว กฎหมายให้ถือว่าผู้ต้องหานั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหา ตามมาตรา 19 ซึ่งเป็นหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวที่มุ่งหมายให้โอกาสผู้ติดยาเสพติดซึ่งกฎหมายถือเป็นผู้ป่วยกลับสู่สังคมโดยไม่มีประวัติอาชญากรติดตัว บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการ จำกัดสิทธิของผู้เสพยาเสพติดและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กรณีผู้ต้องหาอยู่ใน ระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

บทสรุป

จากที่ได้ศึกษาปัญหาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 นั้น ผู้เขียนนำปัญหามาศึกษา คือ ปัญหาเกี่ยวกับการไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ติดยาเสพติด และกรณีดังกล่าวยังเป็นปัญหาที่กฎหมายไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้เสพหรือติดยาเสพติดที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดครบถ้วนและผลการฟื้นฟูเป็นที่ยอมรับและเคยเข้ารับการฟื้นฟูหลาย

ปัญหาเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดไม่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพและปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพไม่ครบถ้วน จากหลักกฎหมายมาตรา 33 วรรคสอง ในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดแม้จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบกำหนดเวลาตามมาตรา 25 แล้ว แต่ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรายงานความเห็นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินคดีผู้ต้องหาต่อไป และให้นำความในมาตรา 22 วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเมื่อหลักกฎหมายมาตรา 33 วรรคสองบัญญัติไว้เพียงว่าในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดแม้จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบกำหนดเวลาตามมาตรา 25 แล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้แต่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ สำหรับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่มีกฎหมายมาตราใดกำหนดไว้ที่จะทำการใดหรือจะลงโทษได้และการที่ผู้เสพหรือติดยาเสพติดเมื่อถูกจับกุมดำเนินคดีเข้ารับการตรวจพิสูจน์ก็มีสิทธิที่จะร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวเมื่อได้รับการปล่อยตัวก็ไม่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดก็ไม่สามารถดำเนินคดีหรือส่งคืนตัวให้พนักงานสอบสวนได้และกรณีที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพไม่ครบถ้วนก็ไม่สามารถดำเนินคดีได้ทำให้ปริมาณ คดีในชั้นพนักงานสอบสวนและคดีที่พนักงานคุมประพฤติครั้งค้างทำให้เกิดผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและต่อตัวผู้ติดยาเสพติดเองเนื่องจากถ้าไม่สามารถแจ้งคืนพนักงานสอบสวนได้คดีเสฟดังกล่าวของตัวผู้ติดยาเสพติดจะค้างไว้ในชั้นพนักงานอัยการทำให้คดีดังกล่าวไม่สามารถมีคำพิพากษาได้และประวัติจะติดตัวผู้ติดยาเสพติดเรื่อยไปว่ามีคดีที่อยู่ระหว่างชะลอฟ้องและเมื่อบุคคลเหล่านี้จะไปทำใบขับขี่ สาระณะหรืออุปสมบทก็ไม่สามารถทำได้ทั้งยังก่อกองทำให้ไม่เกิดความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายจึงเป็นปัญหาที่จะนำมาศึกษาต่อไป

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นของผู้ติดยาเสพติด กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ที่ผู้เสพยาเสพติดจะได้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ได้นั้นจะต้องด้วยมาตรา 19 วรรคแรก ซึ่งมีหลักว่า ผู้ใดต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสฟและมีไว้ในครอบครอง เสฟและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสฟและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล จากหลักกฎหมายเมื่อผู้ต้องหา ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก

ไม่ได้เข้ารับการฟื้นฟูฯ และผู้ต้องหาในความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติด เพียงตกเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกเท่านั้น ไม่ว่าจะความผิดฐานอื่นนั้นจะเป็นความผิดผิดลหุโทษ ความผิดอาญาอันยอมความได้ ความผิดอาญาแผ่นดินไม่ร้ายแรง ผู้ต้องหานั้นก็ไม่ได้สิทธิเข้ารับการฟื้นฟูฯ เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลดังกล่าวไว้ ผู้ต้องหาจึงไม่ได้เข้ารับการฟื้นฟูฯและถูกดำเนินคดีอาญาและรับโทษทางอาญา ซึ่งผลของการได้สิทธิเข้ารับการฟื้นฟูฯครบถ้วนเท่ากับว่าบุคคลที่เข้ารับการฟื้นฟูฯจะได้รับสิทธิตามกฎหมายจำหน่ายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและประวัติในคดีนั้นออกจากกองทะเบียนประวัติอาชญากรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งจะไม่มีพระราชบัญญัติตัวใดให้ลบประวัติผู้กระทำความผิดนอกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนหรือพระราชบัญญัติล้างมลทินคงมีแต่พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เท่านั้นที่กระทำได้และผู้ที่ผ่านมาหรือพ้นการฟื้นฟูฯแล้วก็กลับประวัติอาชญากรเช่นกันและบุคคลนั้นก็จะมีสิทธิสอบเป็นราชการหรือทำงานโดยไม่มีประวัติการกระทำความผิดติดตัวเหมือนกับบุคคลทั่วไปไม่ต้องเสียอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ติดยาเสพติด

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 33 วรรคหนึ่ง “เมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบถ้วนตามที่กำหนดในแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา 19 และให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป แล้วแจ้งผลให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงาน อัยการซึ่งยังดำเนินคดีอยู่ทราบ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ผู้นั้นเคยเข้ารับการฟื้นฟูฯมาแล้วห้าครั้งให้ส่งตัวคืนพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป”

หลักกฎหมายตามนี้ควรแก้ไขให้มีบทลงโทษถึงแม้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ จะพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาหรือผ่านการฟื้นฟูฯ และเคยเข้ารับการฟื้นฟูฯมาแล้วห้าครั้ง เนื่องจากหลักกฎหมายเดิมมิได้กำหนดจำนวนครั้งของผู้มีสิทธิที่จะได้ลบประวัติการกระทำความผิด ทำให้ผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่แล้วเข้ารับการฟื้นฟูฯเป็นสิบครั้งร้อยครั้งก็ยังคงได้เข้ารับการฟื้นฟูฯ และจะทำให้กฎหมายไม่เกิดความศักดิ์สิทธิ์และทำให้เป็นเหตุจูงใจให้มีผู้เสพยาเสพติดมากขึ้นเนื่องจากมองว่าเมื่อเสพยาเสพติดเข้าไปแล้วนั้นถ้าบำบัดครบก็ไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา

ฉะนั้นเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายในมาตรา 33 วรรคหนึ่งแล้ว โดยจำกัดสิทธิ์ของผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เมื่อเข้ารับการฟื้นฟูฯ แล้วจะไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาไว้ว่า “เว้นแต่ผู้นั้นเคยเข้ารับการฟื้นฟูฯ มาแล้วห้าครั้งให้ส่งตัวคืนพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป” จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมกฎหมายเกิดความศักดิ์และผู้เสพก็ไม่กล้ากระทำความผิดเกินจำนวนดังกล่าว ถ้ามีจำกัดเช่นนี้ก็จะทำให้ผู้เสพยาเสพติดเมื่อพ้นการฟื้นฟูฯ แล้วก็เว้นเวียนอยู่ในวงจรยาเสพติดต่อไป

2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดการไม่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพและปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพไม่ครบถ้วน

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 33 วรรคสอง “ในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดแม้ไม่เข้ารับการฟื้นฟูหรือเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบกำหนดเวลาตามมาตรา 25 แล้ว แต่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูไม่ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรายงานความเห็นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินคดีผู้นั้นต่อไป และให้นำความในมาตรา 22 วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จากหลักกฎหมายในมาตราเดิมกำหนดให้คณะอนุกรรมการมีสิทธิที่จะประเมินผลการฟื้นฟูฯ ได้ในกรณีที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ เท่านั้นไม่ได้กำหนดถึงในกรณีที่ไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ เมื่อมีได้กำหนดไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้วเมื่อผู้ใดไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ ก็ไม่สามารถดำเนินคดีตามกฎหมายได้จึงทำให้ผู้ที่ไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ เมื่อถูกจับกุมดำเนินคดีและเมื่อได้รับการปล่อยตัวก็กลับมาเสพเช่นเดิมทำให้เมื่อมีผู้เสพยาเสพติดในสังคมเป็นจำนวนมากปัญหาความไม่สงบสุขในสังคมย่อมตามมา

เมื่อหลักกฎหมายดังกล่าวได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ใส่คำว่า “แม้ไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ” ลงในบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้วก็จะทำให้สามารถดำเนินคดีกับผู้ที่ไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ และทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ สำนวนคดีทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานคุมประพฤติก็มีวิธีการจัดการประหยัดงบประมาณในการบำบัดฟื้นฟูฯ ทั้งปัญหาอาชญากรรมในสังคมย่อมน้อยลง

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 25 โดยเพิ่มเติมวรรคสี่ ดังนี้ “ในกรณีที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ผู้ใดมีพฤติการณ์โดยชัดแจ้งว่า จงใจไม่ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯ หรือไม่เข้ารับการฟื้นฟูฯ คณะอนุกรรมการอาจพิจารณาให้ความเห็นแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไปโดยไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาแห่งการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

จากหลักกฎหมายเดิมไม่ได้กำหนดในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ไม่ปฏิบัติตามแผนหรือปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูฯ ไม่ครบกฎหมายเดิมให้ดำเนินการฟื้นฟูฯ ผู้ติดยาเสพติดจนครบกำหนด

ระยะเวลาโดยมิได้มีการคำนึงถึงในกรณีที่ผู้ยื่นไม่ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูหรือปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูไม่ครบเมื่อหลักกฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดไว้ปัญหาที่ตามมาจะเริ่มที่ตัวผู้เสพเองก็จะไม่สามารถทำอะไรได้เลย เช่น ทำข้อชี้ขาดฯ พนักงานสอบสวนเองก็ไม่สามารถปิดคดีได้ ทำให้เมื่อไม่สามารถทำอะไรกับบุคคลเหล่านี้ปัญหาเสพติดในสังคมก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นปัญหาของสังคมและปัญหาของประเทศตามมา

เมื่อมีการกำหนดให้ชัดเจนในกรณีที่มีเจตนาที่จะไม่เข้ารับการฟื้นฟูหรือรับการฟื้นฟูไม่ครบถ้วน โยแสดงพฤติกรรมให้เห็นก็สามารถที่จะดำเนินคดีต่อผู้เข้ารับการฟื้นฟู เพื่อให้การทำงานของพนักงานคุมประพฤติ พนักงานสอบสวน และแม้แต่ตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูเองก็จะเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิด และที่ก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างมากคือจะเป็นวิธีที่จะสามารถช่วยให้ปัญหาเสพติดใน ครอบครัว สังคม ชุมชนลดน้อยลง จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 29 เป็น

“ในระหว่างการตรวจพิสูจน์หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ถ้าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดหลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีออกนอกเขตศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวผู้ยื่น ให้ถือว่าผู้ยื่นหนีการคุมขังตามมาตรา 190 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบทันที ในกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกติดตามจับกุมผู้ยื่นได้ด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดและโทษตามมาตรา 190 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มิให้นำมาใช้บังคับกับผู้ที่มีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ให้นำบทบัญญัติมาตรา 32 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

3. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นของผู้ติดยาเสพติด

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง เป็น “ผู้ใดต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าอยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล แต่ไม่รวมถึงความผิดอาญาอันยอมความ ถ้าสามารถตกลงกันได้ความผิดลหุโทษหรือกรณีตามข้อยกเว้นตามมาตรา 33 ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาเข้ามาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่เกิดจากตัวผู้ต้องหานั่นเอง หรือจากพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งทำให้ไม่อาจนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้”

จากหลักกฎหมายเดิมปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นของผู้ติดยาเสพติด เป็นผลให้ผู้ต้องหาขึ้นต้องตกเป็นอาชญากรและมีประวัติอาชญากรติดตัว บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ติดยาเสพติดและขัดหรือแย้งต่อแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ การปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติด การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และความเป็นมาหลักการและเจตนารมณ์หลักของพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่ถือว่าผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร ฉะนั้นเมื่อมีการแก้หลักกฎหมายในมาตราดังกล่าวแล้วจะตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริงทั้งทำให้ผู้ที่มีสิทธิได้รับประโยชน์จากการเข้ารับการฟื้นฟูเมื่อปฏิบัติตามคำวินิจฉัยหรือแผนการฟื้นฟูครบของ มีสิทธิได้ลบบประวัติ

ทั้งนี้ ผู้เขียนมีหลักแนวคิดถึงวิธีการบำบัดฟื้นฟูเพิ่มเติมคือควรมีสถานที่ฟื้นฟู หรือสถานที่บำบัดในแต่ละภาคโดยสถานที่ฟื้นฟูในแต่ละภาคก็ควรมีเนื้อที่ประมาณ 1,000 – 2,000 ไร่ หรือมากกว่านั้น เนื้อที่นั้นอาจเป็นที่ราชพัสดุ หรือที่ของรัฐ และนำงบที่ลงทุนในการฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติดทุกงบที่ใช้อยู่นำมาลงทุนในการสร้างกำแพงให้มีลักษณะคล้ายกับเรือนจำและมีเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลมิให้หลบหนี และเมื่อจับคดีเสพยาเสพติดได้ศาลก็จะมีคำสั่งตรวจพิสูจน์และเมื่อมีสิทธิ์ก็ส่งเข้ารับการฟื้นฟูยังสถานที่ดังกล่าว โดยเหตุที่มีเนื้อที่กว้างนั้นเพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟู ปลูกผัก เลี้ยงปลา ทำการเกษตร หาเลี้ยงตน เมื่อได้ผลผลิตก็ให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูที่มีผลการประเมินระหว่างเข้ารับการฟื้นฟูดีนำออกมาจำหน่าย ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการบำบัด โดยใช้วิธีผู้เสพยาเงิน เลี้ยงตนและบำบัดตนเอง โดยระยะเวลาการฟื้นฟูจะต้องมีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปีแห่งการเข้ารับ การฟื้นฟู

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา 1. กรุงเทพมหานคร: พลสยามพริ้นติ้ง, 2551.
- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548. ราชกิจจานุเบกษา. 2548. 122, 23 ก (16 มีนาคม 2548).
- คมกริช ดุลยพิทักษ์. คู่มือการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2549.
- ชัยวัฒน์ วารีสดี. ปัญหาในการดำเนินคดีกับผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2549.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. รายงานการวิจัย เรื่อง ปัญหายาเสพติด: การศึกษาและวิเคราะห์ในแง่กฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

- นภัสนันท์ อึ้งวิฑูรย์สถิต. พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2552.
- นิติภัทร์ สุภัทราวิวัฒน์. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดหลักเกณฑ์และกลุ่มเป้าหมายของ
 ผู้รับการบำบัดรักษาและการขยายฐานความผิดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา
 เสพติด พ.ศ. 2545. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2552.
- บุญญวิจักขณ์ เหล่ากอที. กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำ
 ความผิด. ใน การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1. เมษายน
 2549. กรุงเทพมหานคร. หน้า 41-44.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์
 พับลิเคชันส์, 2556.
- ศุภชัย สมมุ่ง. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด .สารนิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2556.
- ศุภรัตน์ เลิศพานิชยกุล. นโยบายเกี่ยวกับฝืนของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หนังสือ
 สะพานรวมบทความประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: นิทพันธ์การพิมพ์, 2520.
- สุชาติ รุ่งทรัพย์ธรรม. สู้ความอาญา ตอนคดียาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อินเทอร์เน็ต,
 2547.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ความเป็นมาของยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ม.ป.ป.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.
- พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545.
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด :ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพ
 ผู้ติดยาเสพติดการควบคุมตัว และการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ และผู้เข้ารับการ
 ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2546.